

Költöző madaraink egy része már elindult hosszú vándorútjára, de az itt maradtak is rövidesen követik őket, hogy a hideg beállta előtt telelőhelyeikre érkezhessenek. A baranyai kistavak határában elterülő halastavak szomszédságában ütnek tábor minden évben a madarászok, hogy figyelemmel kísérjék a több tízezernyi madár életét és viselkedését. A késő őszi tartó madarásztábor egy napi munkájába nyerünk bepillantást Wágner László ornitológus kalauzolásával.

NYAKTEKERCS

JÉGMADÁR

FITISZ FÜZIKE

KÉKBEGY

A madarásztábor 30 éve, 1981-ben alakították ki a Sumony közelében található halastavak mellett. Akkoriban még csak sátraztak a tábor lakói, néhány év alatt azonban épületek nőttek ki a földből, és ma már fedett helyen végzik a madárgyűrűzést is. Korán érkezek, mert a madarak a reggeli és az esti időszakban aktívabbak. Lacival kint futok össze az egyik hálónál, és rögtön a madárbegyűjtés közepébe cseppenek, néhány zsákban már mozgást észlelni...

– *Hogy kerülnek a zsákokba a madarak, és lábukra a gyűrű?*

– A környék több pontján, erdősávokban, nádasokban hálókat feszítünk ki, melyekbe a madarak belerepülnek. Reggel hattól este nyolcig óránként ellenőrizzük a hálókat, és zsákokba rakjuk a madarakat. Egy-egy ilyen gyűjtőkörúton több száz is lehet a hálóba akadt madarak száma. Magát a gyűrűzést ornitológus végzi, de lelkes amatőrök is részt vesznek a madarak begyűjtésében és az adminisztrációban. Lassan visszakerülünk a táborba, ahol a madarak gyűrűzése történik. A vászonzsákokból sorra kerülnek elő a kistestű énekes madarak: kerti poszáta, őszapó, fitisz fűzike, barátposzáta, barátcinege, kékcinege, cserregő nádiposzáta és egy vörösbegy.

– *Mi a célja a madárgyűrűzésnek, milyen információkat tartalmaz egy-egy gyűrű?*

– Minden madár kap egy sorszámot, megmérjük a szárnyhosszát, a súlyát, megállapítjuk a nemét, fajtát, életkorát, felmérjük a kondícióját. Az alumíniumgyűrűn található a gyűrűző központ neve, az 1-2 karakterből álló betűjel, és az 5-6 karakterből álló számsor, melyek alapján egyedileg azonosítható minden egyes madár, ezáltal nyomon követhetjük a vonulásuk útvonalát is. Ezek az adatok bekerülnek a gyűrűzési naplóba, majd az év végén a gyűrűző központokban felviszik egy számítógépre az összes adatot.

– *Előfordul, hogy rövid időn belül visszafogjátok valamelyik, általatok közben tartott, meggyűrűzött madarat?*

– Vannak olyan fajok, amelyek hosszabban elidőznek a táplálkozó helyeken, így ezeket a madarakat akár többször is befoghatjuk. A visszafogott

VÖRÖSBEGY A HÁLÓ „FOGSÁGÁBAN”

Madárgyűrűzés Sumonyban

madarakat nem gyűrűzzük újra, hanem egy másik füzetbe kerülnek az adatai, ami alapján megállapítjuk, hogy mennyit gyarapodott a súlyuk, javult-e a kondíciójuk, útra készek-e. 1-2 hét alatt – az időjárástól és a táplálék mennyiségétől függően – jelentős súlynövekedés, de sajnos -csökkenés is bekövetkezhet. Ezek a kistestű énekesmadarak 1 gramm zsírral 200 kilométert is repülhetnek, így nem is hangzik olyan hihetetlenül, hogy egy 20-25 dekás kismadár két hét alatt akár tizenhatezer kilométert is megtesz vándorlásai során.

– *Milyen madárfajok akadnak a hálókba?*

– A tábor működése óta több mint hatvan madárfajt fogtunk be és gyűrűztünk meg. A már említett poszáták, cinegék és fűzikék mellett számos madárfaj képviselője akad a hálóba. Az elmúlt hetekben 350-400 ezer fecske éjszakázott a nádasban. Ez rekordnak számít, Sumonyban még ennyi fecskét nem láttunk, amióta ez a tábor működik. Így a befogásuk és gyűrűzésük is rekordot mutat, voltak olyan napok szeptemberben, amikor 1000 fecskét gyűrűztünk. Több madárritkaság is akadt a hálóba, ilyen volt egy nemrég gyűrűzött lappantyú. Ennek a viszonylag nagytestű madárnak a 30 esztendő alatt 3-4 példányát sikerült befogni. Ezek mellett akadnak olyan „csemegék”, mint az egyik legszínesebb honi madarunk, a jégmadár, a nevét nem hazudtoló nyaktekerccs, vagy a ritka kékbegy.

– *Mi a helyzet a nagytestű madarakkal, rájuk hogyan kerül gyűrű?*

– A nagyobb testű madarakat – mint a gólya, vagy a ragadozó madarak – szinte kivétel nélkül fióka korukban, még a fészekben gyűrűzik meg. Ők nem alumíniumgyűrűt kapnak, hanem színes, nagyméretű műanyag gyűrűkkel látják el őket. Ezek a szín-, szám- és betűkódok távcsővel nagy távolságból is könnyen azonosíthatók. Nagy előnye, hogy nem kell a madarakat befogni, kézbe venni, nem zavarjuk őket, és ezáltal nincs sérülésveszély sem.

Gyorsan eltelik az egy óra, elindulunk a következő ellenőrző körútra, szabadulásra várnak a hálókba repült madarak.

KÉP ÉS SZÖVEG: MÜLLER NÁNDOR